

ZE ZAHRANIČNÍCH PERIODIK

BELGIE

van AEKEN, K.: Od vize k realitě: Ex post hodnocení legislativy/From Vision to Reality: Ex post Evaluation of Legislation/

Legisprudence, roč. 5, č. 1/2011, str. 41 – 68.

V obsáhlém článku vycházejícím z vlastní monografie publikované v Belgii se autor zabývá řadou témat souvisejících s jedním z druhů hodnocení legislativy. Podle autora můžeme obecně rozlišovat hodnocení ex post, ex ante a hodnocení při provádění (str. 51). V současnosti je dle autora populární hodnocení ex ante – což se projevuje v hojně používaných procesech hodnocení dopadu (viz též následující články z European Public Law).

Autor se však v tomto příspěvku blíže zabývá pouze následným hodnocením, přičemž velmi dobře propojuje argumenty z praxe legislativní tvorby práva (zejména belgického a holandského zákonodárství) s teoretickými úvahami.

Potřebu hodnocení účinků zákonů ukazuje na příkladech snížení míry tolerance alkoholu v Belgii, které však v konečném důsledku vedlo k nárůstu smrtelných nehod, při nichž byl účastník pod vlivem alkoholu, a podobný nárůst nehod byl zaznamenán v Belgii i v 70. letech minulého století po zavedení povinnosti pro motocyklisty nosit přilbu (str. 43 – 44).

Z teoretického hlediska je ospravedlnitelné zavedení ex post hodnocení zákonů zejména z těchto důvodů: současný vliv racionality a vědecké argumentace při tvorbě politik a právních předpisů, rostoucí poptávka po řešení společenských problémů formou zákonů, snaha maximalizovat účinek zákonů a minimalizovat náklady na veřejné rozpočty, a konečně posílení demokratické legitimacy tím, že veřejnost bude zahrnuta do hodnotícího procesu (str. 45).

Z obecných kritérií hodnocení zákonodárství autor nejvíce zdůrazňuje cílově výsledkové pojetí efektivity a nákladově výsledkové pojetí efektivity práva, důležité je ovšem podle autora sledovat rovněž záležitosti koherence zákonů, jejich jednoduchosti a bezrozpornosti, či možnosti jejich vynucování (str. 60). V závěru se autor přimlouvá za institucionalizaci evaluačního procesu, která může nabývat různých podob, avšak v případě jejího prosazení umožňuje vylepšit efektivitu a organizaci tohoto procesu, zavést minimální metodologické standardy evaluace, atd. (str. 67).

USA

BONDURANT, Emmet J.: Dlouhé projevy v Senátu: politika obstrukcí/The Senate Filibuster: The Politics of Obstruction/

Harvard Journal on Legislation, roč. 48, č. 2/2011, str. 467 – 513.

Článek amerického autora se zabývá tématem, které není neznámé pro českého čtenáře sledujícího aktuální projevy parlamentní kultury v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Tzv. filibuster, tedy obstrukce způsobená dlouhými projevy, patří k historii i současnosti amerického Kongresu. Autor se staví proti využívání tohoto institutu, který je podle něj projevem zneužití práv zástupců v parlamentu a na historických příkladech a soudních rozhodnutích poukazuje na skutečnost, že neexistují rozumné důvody, které vedou soudy k tomu, aby obstrukci prohlašovaly za politickou otázku vyloučenou ze soudního přezkumu (str. 467). Přitom se omezuje na popisování obstrukcí v horní komoře amerického Kongresu.

V úvodu svého článku na příkladech debat zakladatelů americké ústavy autor dovozuje, že jejich úmyslem nebylo ponechat neomezené právo řečnit příslušníkům politické opozice (str. 469). V druhé části své rozsáhlé práce autor posuzuje judikaturu amerických soudů a argumentuje, že je možné vyvolat úspěšný soudní spor z důvodu senátní obstrukce, pokud jej iniciuje subjekt, který je touto obstrukcí přímo dotčen (str. 470).

Autor svůj článek shrnuje tvrzením, že politika filibusteru není v souladu s demokratickými procesy, které byly předpokládány tvůrci americké ústavy, a tudíž dozrála doba, aby stejný závěr zaujal i americký nejvyšší soud (str. 513).

Pavel Ondřejek

POLSKO

KMIECIAK, Z. K zneužívání práva na odvolání v soudním řízení správním /Nadużycie prawa do śródkła odwoławczego w postępowaniu sądowoadministracyjnym/

Państwo i prawo, Październik 2011, Nr 10, s. 19 – 32.

Tváří v tvář neustále narůstajícímu počtu kasačních stížností, jež jsou každoročně podávány do prvostupňových rozhodnutí správních soudů k polskému Nejvyššímu správnímu soudu (Naczelny Sąd Administracyjny), si klade otázku, zda by nebylo vhodné zavést do polského práva institut předběžného projednání kasačních stížností. Za účelem zodpovězení této otázky zkoumá, zda zavedení této novinky, která by podle jeho názoru umožnila efektivní odfiltrování zjevně bezdůvodných opravných prostředků, nebrání mezinárodní závazky Polska, a to zejména vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“). Po provedení důkladné analýzy judikatury Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“), jakož i po zohlednění doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec (2004) 20 z 15. prosince 2004, o soudní kontrole správních aktů (on judicial review of administrative acts), autor dospívá k závěru, že z Úmluvy pro státy neplyne zákaz zavádění různých překážek pro uplatnění odvolacího prostředků v soudním řízení správním. Výjimku představují pouze ta prvoinstanční rozhodnutí, která významně zasahují do práv účastníků řízení, popř. která jsou pro ně spojená s citelnou sankcí. Autor si přitom všímá, že v současné době

již v řadě evropských států (např. SRN, Francie, Finsko, Švédsko) je institut předběžného projednání zakotven v příslušných procesních normách. Tyto jednotlivé vnitrostátní modely detailně analyzuje, a to ve snaze najít řešení, které by nejvíce vyhovovalo polským podmínkám. Za nejadekvátnější nakonec autor označuje francouzský model, podle kterého by Nejvyšší správní soud mohl zkoumat, zda *ad hoc* nenastaly okolnosti odůvodňující vyslovení nepřipustnosti kasační stížnosti, a to z důvodu jejího zneužití. (Na rozdíl od německého modelu by tedy Nejvyšší správní soud nezkoumal, zda jsou splněny podmínky přípustnosti podání.) Bohatá recentní judikatura ESLP k čl. 35 odst. 5 Úmluvy, podle kterého ESLP „prohlásí za nepřijatelnou každou individuální stížnost...“, jestliže ji pokládá za... zjevně neopodstatněnou nebo zneužívající právo na stížnost“, pak dle názoru autora má sloužit jako vodítko pro Nejvyšší správní soud při určování, které kasační stížnosti jsou nezpůsobivé soudního projednání. Má tedy jít o bagatelní případy, kdy ve smyslu rozhodnutí ESLP ve věci Bock proti SRN (č. stížnosti 22051/07) existuje zjevná nerovnováha mezi banálností skutkových okolností a zvolenými prostředky nápravy. Dále půjde o situace, kdy stěžovatel svůj nárok opírá o vědomě nepravdivé či zkreslené informace (viz stížnost ESLP ve věci Bagheri a Maliki proti Holandsku či Lozinschi a Rujavnita proti Moldavsku), padělané úřední listiny (viz Poznanski proti SRN), používá obzvláště hrubý a urážlivý jazyk (Kozakevich a další proti Rusku), anebo třeba poukazuje na domnělé vazby rozhodujících vnitrostátních orgánů na totalitní režimy (viz Řehák proti České republice).

Katarzyna Żák Krzyżanková